

Sardar Patel University**M. A. Examination IInd Semester (CBCS) Sanskrit****Saturday Date: 07/04/2018 Time: 10:00 a.m. to 01:00 p.m.****PA02E SAN23: Prose: Kadambari of Banabhatta (Mahashvetavritant) & Harshacharitam of Banabhatta (Pancham Uchchhvas)****Total Marks: 70****(૧૦)**

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)

૧. નીચેનામાંથી કઈ કૃતિ બાણભટ્ટની નથી

(A) સૂર્યશતક

(B) નીતિશતક

(C) મયૂરશતક

(D) ચંડીશતક

૨. ગદ્ય કવીનાં _____ વદન્તિ।

(A) નિષ્કર્ષ।

(B) નિકષેપ।

(C) નિષ્કર્ષ।

(D) નિકર્ષ।

૩. નીચેનામાંથી કયું પાત્ર કાદંબરીમાં નથી.

(A) પત્રલેખા

(B) કેયૂરક

(C) રાજ્યવર્ધન

(D) શુકનાસ

૪. શબ્દાર્થ: સમો ગુમ્ફ: _____ રીતિરિષ્યતે।

(A) ગૌડી।

(B) પાશ્ચાલી।

(C) વૈદર્ભી।

(D) આરમ્ભી।

૫. _____ તુ બાણસ્ય।

(A) સમાસોક્તિ:।

(B) વિશેષોક્તિ:।

(C) વિભાવના।

(D) ઉત્પ્રેક્ષા।

૬. હર્ષચરિતના પંચમ ઉચ્છ્વાસમાં આવતા દૂતનું નામ જણાવો.

(A) રાજ્યવર્ધન

(B) સુપેણ

(C) માતૃપેણ

(D) કુરંગક

૭. હર્ષચરિત પંચમ ઉચ્છ્વાસમાં અગ્નિમાં જે પ્રવેશ કરે છે તેનું નામ જણાવો

(A) રસાયન

(B) વાત્સ્યાયન

(C) શાર્ગ્યાગણ

(D) કાત્યાયન

૮. હર્ષચરિતના તૃતીય ઉચ્છ્વાસનું નામ છે _____

(A) રાજપ્રતિજ્ઞાવર્ણન

(B) મહારાજમરણવર્ણન

(C) વિન્ધ્યાદ્રિનવેશન

(D) રાજવંશવર્ણન

૯. હર્ષચરિતના પાંચમા ઉચ્છ્વાસમાં આવતા વેદકુમારનું નામ આપો

(A) માતૃગુપ્ત

(B) માતૃપેણ

(C) સુપેણ

(D) કંદર્પકેતુ

૧૦. સત્યાર્થ _____ મતા।

(A) કથા-આખ્યાયિકા।

(B) આખ્યાયિકા।

(C) કથા।

(D) ચમ્પૂ।

પ્ર- ૨ ગદ્યકાવ્યનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ અંગે સવિસ્તર નોંધ લખો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર- ૨ હર્ષચરિતના સાંસ્કૃતિક સંદર્ભો અંગે નોંધ લખો.

(૧૫)

પ્ર- ૩ (અ) ગમે તે એક ગદ્યખંડનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો:

(૦૫)

૧. અથ ગીતાવસાને મૂકીભૂતવીણા પ્રશાન્તમધુકરમધુરરુતેવ કુમુદિની સા કન્યકા સમુત્થાય પ્રદક્ષિણીકૃત્ય કૃતહરપ્રણામા પરિવૃત્ય સ્વભાવધવલતયા તપઃપ્રગલ્ભયા દૃષ્ટ્યા સમાશ્વાસયન્તીવ, પુણ્યૈરિવ સ્પૃશન્તી, તીર્થજલૈરિવ પ્રક્ષાલયન્તી, તપોભિરિવ પાવયન્તી, શુદ્ધિમિવ કુર્વાણા, વરપ્રદાનમિવોપપાદયન્તી, પવિત્રતામિવ નયન્તી, ચન્દ્રાપીડમાબભાષે 'સ્વાગતમતિથયે, કથમિમાં ભૂમિમનુપ્રાપ્તો મહાભાગસ્તદુત્તિષ્ઠા-ગમ્યતામનુભૂયતામતિથિસત્કાર:' ઇતિ।

૨. તસ્ય ભવગતઃ સુરાસુરલોકસુન્દરીહૃદયાનન્દકરમ્, અશેષત્રિભુવનસુન્દરમ્ અતિશયિતનલકૂબરં રૂપમાસીત્। સ કદાચિદ્દેવતાર્ચનકમલાન્યુદ્ધર્તુમૈરાવતમદજલબિન્દુબદ્ધચન્દ્રકશતખચિતજલાં હરહસિતસિતસ્રોતસં મન્દાકિની-મવતતાર। અવતરન્તં ચ તં તદા કમલવનેષુ સન્તતસન્નિહિતા વિકચસહસ્રપત્રપુણ્ડરીકોપવિષ્ઠા દેવી લક્ષ્મીર્દર્શ। તસ્યાસ્તુ તમવલોકયન્ત્યાઃ પ્રેમમદમુકુલિતેનાનન્દબાષ્પભરતરન્ગતરલતારેણ લોચનયુગલેન રૂપમ્ આસ્વાદયન્ત્યા જૃમ્ભિકારમ્ભમન્થરમુખવિન્યસ્તહસ્તપલ્લવાયા મન્મથવિકૃતં મન આસીત્।

પ્ર- ૩ (બ) ગમે તે એક સંદર્ભ સમજાવો:

(૦૩)

૧. ન ખલુ સામ્પ્રતમાચરતિ જલશયનદોહદં દેવો રથાઙ્ગપાણિઃ।

૨. અહો રૂપાતિશયનિષ્પાદનોપકરણકોષસ્યાક્ષીણતા વિધાતુઃ।

પ્ર- ૩ (ક) ગમે તે એક ગદ્યખંડનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો:

(૦૫)

૧. અથ દૂરાદેવ લેખગર્ભયા નીલીરાગમેચકરુચા ચૈલદીરિકયા રચિતમુણ્ડમાલકમ્, શ્રમાતપાખ્યામારોપ્યમાણ-કાયકાલિમાનમન્તર્ગતેન શોકશિખિનાઙ્ગારતામિવ નીયમાનમ્, અતિત્વરાગમનદ્રુતરપદોદ્ભૂય-માનધૂલિરાજિ-વ્યાજેન રાજવાર્તાશ્રવણકુતૂહલિન્યા મેદિન્યેવાનુગમ્યમાનમ્, અભિમુખપવનપ્રેક્ષુત્પ્રવિત-તોત્તરીયપટપ્રાન્ત-વીજ્યમાનોભયપાર્શ્વમતિત્વરયા કૃતપક્ષમિવાશુ પરાપતન્તમ્, પ્રેર્યમાણમિવ પૃષ્ઠતઃ સ્વામ્યાદેશેન, કૃષ્યમાણમિવ પુરસ્તાદાયતૈઃ શ્રમશ્વાસમૌકૈઃ।

૨. રાજા તુ તમપરુધ્યમાનદષ્ટિરવિરતરુદિતશબ્દાશ્રિતશ્રવણઃ પ્રત્યભિજ્ઞાય શનૈઃ શનૈરવાદીત્- પુત્ર, નાર્હસ્યેવં ભવિતુમ્। ભવદ્વિધા ન હ્યમહાસત્ત્વાઃ। મહાસત્ત્વતા હિ પ્રથમમવલમ્બનં લોકસ્ય પશ્ચાદ્રાજ-વીજિતા। સત્ત્વવતાં ચાગ્રણીઃ સર્વાતિશયાશ્રિતઃ ક્વ ભવાન્, ક્વ વૈક્લવ્યમ્। 'કુલપ્રદીપોઽસિ' ઇતિ દિવસકરસદૃશતેજસસ્તે લઘૂકરણમિવ। 'પુરુષસિંહોઽસિ' ઇતિ શૌર્યપટુપ્રજોપબૃંહિતપરાક્રમસ્ય નિન્દેવ। 'ક્ષિતિરયં તવ' ઇતિ લક્ષણાખ્યાતચક્રવર્તિપદસ્ય પુનરુક્તમિવ। ગૃહ્યતાં શ્રીઃ ઇતિ સ્વયમેવ શ્રિયા ગૃહીતસ્ય વિપરીતમિવ।

પ્ર- ૩ (ડ) ગમે તે એક સંદર્ભ સમજાવો:

(૦૩)

૧. લોકે હિ લોહેભ્યઃ કઠિનતરા ખલુ સ્નેહમયા બન્ધનપાશાઃ।

૨. સખે, રસાયન, કથય તથ્યં યદ્યસાધ્વિવ પર્યસિ ઇતિ।

પ્ર- ૪ કાદંબરીને આધારે બાણની શૈલીની વિશિષ્ટતા ચર્ચો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર- ૪ નીચેના વિશે નોંધ લખો:

(૧૫)

૧. મહાશ્વેતાનું વર્ણન

૨. પુંડરીકનું પાત્રાલેખન

પ્ર- ૫ અભ્યાસક્રમને આધારે હર્ષના પાત્ર વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

(૧૪)

અથવા

પ્ર- ૫ નીચેના વિશે નોંધ લખો:

(૧૪)

૧. ભૈરવાચાર્યનું પાત્રાલેખન

૨. રાજાની અવસ્થાનું વર્ણન